

O'ZMU XABARLARI

ВЕСТНИК НУУЗ

АСТА NUUZ

MIRZO ULUG'BEK NOMIDAGI O'ZBEKISTON MILLIY
UNIVERSITETI ILMIY JURNALI

JURNAL
1997 YILDAN
CHIQA
BOSHLAGAN

2023
1/12/1

Ijtimoiy-
gumanitar
fanlar turkumi

Bosh muharrir:

I.U.MADJIDOV – t.f.d., professor.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Y.S.ERGASHOV – f-m.f.d., professor.

R.X. SHIRINOVA – fil.f.d., professor

Tahrir hay'ati:

Sagdullayev A.S. – t.f.d., akademik.

Ashirov A.A. – t.f.d., prof.

Balliyeva R. – t.f.d., prof.

Malikov A.M. – t.f.d., prof.

Yusupova D.Y. – t.f.d., prof.

Murtazayeva R.H. – t.f.d., prof.

Mo'minov A.G. – s.f.d., prof.

Nishonova O.J. – f.f.d., prof.

Abdullayeva N.B. – f.f.d., prof.

Madayeva Sh.O. – f.f.d., prof.

Tuychiyev B.T. – f.f.d., prof.

Utamuradov A. – f.f.n., prof.

Muxammedova D.G. – psix.f.d., prof.

Siddiqova I.A. – fil.f.d., prof.

Mengliyev B.R. – fil.f.d., prof.

Sa'dullayeva N.A. – fil.f.d., dots.

Arustamyan Y.Y. – fil.f.d., dots.

Pardayev Z.A. – fil.f.f.d., PhD.

Mas'ul kotib: **Z.A.PARDAYEV**

TOSHKENT – 2023

MUNDARIJA

Tarix

Axmedova U. Qishloq xo'jaligini rivojlantirishda fermer xo'jaliklarini ahamiyati (Farg'ona vodiysi misolida).....	4
Boymurodov Sh. O'zbekistonda o'rta maxsus kasb-hunar ta'limi tizimidagi o'zgarishlar.....	6
Gaybullayeva Y. Sovet davrida tikuvchilik fabrikalarini mato xom-ashyosi bilan ta'minlash va uning muammolari	10
Jumayev J. Sovet hokimiyatining yangi yerlarni o'zlashtirish va aholini ko'chirish siyosatining manbalarda yoritilishi (Nurota vohasi misolida)	13
Qobulov K. Buxoro amirligining iqtisodiy hayotida ichki savdo aloqalarining rivojlanishi	17
Mingboeva N. O'zbekistonda turizm: ziyorat turizmi.....	20
Normurodova G. History of legal anthropology and its perspectives.....	23
Rajabov S. Hofiz Tanish Buxoriyning "Abdullanova" asarini keng ilmiy jamoatchilikka yetkazishda akademik Bo'ribov Ahmedovning tutgan o'rni	25
Rahmatov M. Turkiston o'lkasida XX asr boshlaridagi taraqqiyatparvarlar harakatida Saidnosir Mirjalilov o'rni	28
Rashidov O. XX asrning 20-yillarida sovet hokimiyatining O'zbekistondagi kadrlar siyosati	32
Temirova M. Sferokonus idishlar yoki "Simob ko'zacha"ning nomlanishi xususida	35
Xo'shboqov P. O'zbekiston to'qimachilik mahsulotlarining raqobatbardoshligi.....	38
Yusupov R. Yangi O'zbekistonni qurishda qonun ustuvorligini ta'minlanishining ravnaqi	41
Yakubov O'. "Katta qirg'in"ning daxshatli oqibatlari	43
Falsafa. Pedagogika. Psixologiya. Metodika. Sotsiologiya. Siyosiy fanlar. Islomshunoslik	
Abduraxmonov M. O'zbekiston oliy ta'lim tizimida tizimli tahlil sohasida mutaxassislar tayyorlashni takomillashtirish xususida	47
Avazov Kh. Enhancing reading skills in english: effective strategies and approaches.....	50
Avezova D. Ona tili ta'limida esse yozish malakalarini shakllantirishning imkoniyatlari xususida	53
Azizova G. Nofilologik ta'lim yo'nalishi talabalariga ingliz tilini o'qitishdagi muammolarga samarali yechim.....	55
Азизова Н. Повышение человеческого капитала как условие обеспечения благосостояния сельских женщин Узбекистана	58
Akramov X. Sotsial kapital ko'rsatkichlarining hududiy xususiyatlari.....	62
Aliqulov T., Ibragimov S., Muhiddinova G. Kasbiy masalalarni yechishda matematik modellashirishning ahamiyati.....	66
Arziqulov E. O'zbek xalq eposlarining yoshlar ma'naviy tarbiyasini yuksaltirishdagi ahamiyati	69
Asatov A. Kuchli ijtimoiy himoya – jamiyat birdamligining asosiy omilidir	72
Aslamova F., Mardanova G. Utilizing authentic materials to develop sociocultural competency.....	74
Astankulova D., Otalieva A. Badiiy gimnastikaning ko'p qirraliligi va undagi raqs elementlarining xususiyatlari	77
Axrarova Z. Mahmudxo'ja Behbudiyning ma'naviy – axloqiy qarashlaridan tarbiyaviy jarayonlarda foydalanish imkoniyatlari	80
Achilov N. O'quvchilarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash – dolzarb pedagogik muammo sifatida	84
Baybabaeva Sh. Talabalarining mustaqil ta'limini tashkil etishda "Flipped learning" texnologiyasi.....	87
Bekmuradova D. Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyalanuvchilarini mustaqil fikrlashga o'rgatishda ko'rgazmalardan foydalanish	90
Bekmuratova Sh. Exploring challenges and innovations in developing communicative competence.....	93
Bekmuradova D. Maktabgacha yoshdagi bolalarda mustaqil fikrlash jarayonini rivojlantirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari.....	96
Boysunov J. Yoshlarning ma'naviy madaniyatini rivojlantirishda qadriyatlarining o'rni va ahamiyati.....	99
Bo'riyeva G. Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarining ta'lim sohasiga novatsiya va innovatsiyalarni kiritish muammolari	102
Djumaniyazova T., Babajanova G. Badiiy gimnastikada jismoniy tayyorgarlik ko'rish xususiyatlari tahlili.....	104
Jumayev S. Molekulyar biologiya bo'yicha masalalar ishlashni o'rgatishda hujayradagi irsiy material miqdorini aniqlashga doir masalarni ishlashning metodik asoslari	108
Jo'rayev A. Nodavlat notijorat tashkilotlarning ta'lim sohasiga integratsiyalashuv zarurati	111
Jo'rayev R. O'zbekistonda hududiy manfaatlarni shakllantirishda siyosiy va fuqarolik jamiyati institutlarining o'zaro hamkorligi	114
Ibragimov A. Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarining kasbiy shaxsiy kompetensiyalarini rivojlantirish	117
Ismailova J. Allomalar faoliyatida axloq va tarbiya.....	120
Ismoilova R. Montessorining jahon maktabgacha talim tizimining rivojlanishiga qo'shgan hissasi.....	124
Karimov U. O'quvchi-yoshlarni jismoniy tarbiyalashda o'zbek milliy harakatli o'yinlardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	127
Qarshiyev Sh. Diniy qadriyatlarni shakllantirish axloqiy qadriyatlarining poydevori sifatida.....	130
Kayumov K. O'zbekistondagi kichik shaharlarni rivojlantirishda turistik diqqatga sazovor joylarning ijtimoiy ahamiyati	133
Qodirov M. Umumta'lim maktablarining texnologik fanlarida o'quvchilarni kasbga yo'llash texnologiyalari.....	137
Quvondiqov S. Bo'lajak jismoniy madaniyat o'qituvchilarini o'quvchilarda sog'lom turmush tarzini shakllantirishga tayyorlashning pedagogik asoslarini takomillashtirish.....	139
Kurbanova M. Umumiy o'rta talim musiqa madaniyati darslarida pedagogik texnologiyalardan foydalanish.....	141
Qurbonov B. Mustaqillik davrida Qozog'iston musulmonlari idorasi faoliyati tarixi.....	144
Qo'rg'onboyev Sh. Individual ongsizlik muammosini ontognoseologik tahlil qilish.....	147
Lukashova N. Vijdon erkinligiga doir muammolar	150
Maksudova H. Mutaxassislik fanlarni chet tilida o'qitishning lingvodidaktik xususiyatlari	153
Mamatkulova N. Importance of cream strategy in foreign language learning in higher education	156
Mardonov E. O'quvchilarda tafakkur muammosi o'rganilishining nazariy tahlili	159
Maxmudov Sh., Maxmudova M. Talabalarining jismoniy tarbiya jarayonida aylanma mashg'ulotlardan foydalanishning samarali usullari	162
Mahkamov Q. Milliy ijtimoiy xotirani rivojlantirishning nazariy asoslari	164
Mengliyeva G. Maktabgacha yoshdagi bolalar ijtimoiylashuvda muloqotning o'rni	167
Miraxmedov F. Bo'lajak jismoniy madaniyat o'qituvchilarning kompetensiyaga asoslangan yondashuv asosida vatanparvarlik kompetentligini takomillashtirish.....	170
Mirzaakbarov A. Kombinatoriya va tanlanma masalalar orqali bo'lajak o'qituvchilarni mantiqiy fikrlashga o'rgatish yo'llari	173
Mo'minov Z. Zamonaviy sotsiologiyada ijtimoiy mobillik nazariyasi va metodologiyasi	176
Nabiyev M. Ijtimoiy g'oyalar transformatsiyasining milliy g'oya bilan o'zaro bog'liqligi.....	176
Normo'minov Sh. Ta'lim va kognitiv faoliyatda talabaning ijodiy faolligi rivojlanish.....	182
Nuraddinova R. Abu Rayhon Beruniyning pedagogik qarashlarida ilm va fan axloqi me'yorlari masalasi	185
Nurmuratov A. O'zbekiston sharoitida masofaviy ta'limni tashkil etish mexanizmlari.....	188

Rajabova N. Xorazmlik valiyalar ijodi Alisher Navoiy nigohida.....	191
Saliev U. Voyaga yetmaganlar orasida jinoyatchilik va huquqbuzarlikning kelib chiqish sabablari va ularni oldini olishning ijtimoiy omillari	194
Tangirov N. Noosfera konsepsiyasining mazmuni va mohiyati	197
Temirov M. Bo'lajak o'qituvchilarda o'z-o'zini rivojlantirish ko'nikmasini takomillashtirishning pedagogik imkoniyatlari	201
Togaymurodova S. The use of electronic educational resources on professional and pedagogical development of students	204
Turaev J. The distinctive characteristics of individualized support within the context of adaptive learning in pre-school education.....	207
Turayeva L. Akademik litseylarda fizika fanini o'qitishda "Phet interactive simulations" ilovasi imkoniyatlaridan foydalanish.....	211
To'raxonova M. Bo'lajak pedagoglarda kasbiy o'z-o'zini anglash komponentini shakllantirishning ijtimoiy psixologik xususiyatlari	216
Turdikulov Sh. Korrupsiyani sotsial hodisa sifatidagi tahliliga doir ilmiy yondashuvlar	219
Ubaydullaeva V. Fizikaning texnik qo'llanilishi ustuvorligida tibbiyot yo'nalishlari talabalarning amaliy-jarayonli kompetentligini rivojlantirish modeli.....	222
Умарова Г. Разработка педагогической стратегии повышения профессиональных компетенций будущих инженеров.....	225
Umarova S. Tolerantlik tushunchasi va uning nazariy-metodologik asoslari.....	228
Usmonova Z. Innovatsion ta'lim muhitida talabalar mustaqil ta'limning tashkiliy masalalari.....	231
Usmonxodjayeva M. Boshlang'ich sinf o'quvchilariga nemis tilini o'qitishda loyihalash metodi	235
Faxriddinov Y. Bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy faoliyatga tayyorlarligini diagnostika qilishni takomillashtirish – pedagogik muammo sifatida.....	238
Xalikova L. Ta'lim tizimida yoshlarning kreativlik qobiliyatlarini rivojlantirishda innovatsioninterfaol o'qitish texnologiyalaridan foydalanish.....	241
Xamidov F. Oilaviy tarbiyaning bola shakllanishidagi o'ziga xos ahamiyati masalasi xorijiy olimlarning nazariy qarashlarida.....	244
Xoliqulov B. Matematik modellashtirish asosida dasturiy metodik majmualarni takomillashtirishning didaktik tahlili	247
Хужомов Б. Кураш один из важных факторов физического развития школьников.....	250
Найдаралиев Ш. Markaziy Osiyoda mintaqaviy hamkorlikni rivojlantirishning ijtimoiy zarurat ekanligi.....	253
Haqberdiyev B., Mirzayev S. Muhandislik grafikasi va dizayn fanlarini integratsiyalashda pedagogik dizaynni ishtiroki	257
Чергинская И. Методы обучения иностранному языку в средствах выражения условных отношений (русский язык).....	260
Shodmonqulova M. O'zbekistonda o'rta sinfni shakllantirish liberalizm g'oyalarning o'rni.....	263
Shukurov A., Egamberdiyev X., Jo'rayev I. Django freymvorki va react kutubxonasi orqali avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimini ishlab chiqish	267
Eshquvvatov T. Oliy ta'lim muassasalarini innovatsion rivojlantirishda nizolar profilaktikasiga asoslangan tashkiliy modeli	270
Eshpulatov J. Yengil atletika turlariga o'quvchi yoshlarni saralashning pedagogik texnologiyasi.....	274
Yuldashaeva G. Maktabgacha yoshdagi bolalarda "men" konsepsiyasini shakllantirishning pedagogikpsixologik asoslari.....	276
Yunusov X. Yoshlarning ijtimoiy-demografik, sotsiologik hamda antropologik jihatlari	280
Yusupov Z. Yuqori malakali gandbolchilarni texnik-taktik harakatlarini nazorat qilish uslubiyoti	283
Yakubova G. Tayyorlov guruh tarbiyachisining savodga o'rgatish jarayoniga innovatsion yondashuvi	286
Filologiya	
Allanazarova S., Elova D. NLPda sentiment tahlili tajribasi.....	306
Berdikulova N. Challenges and solutions in learning Kanji alphabet: a scientific analysis	310
Boltayeva N., Xolmuradova L. Political discourse as a special form of journalistic style	313
Ganiyeva O. XX asr AQSh realistik adabiyotida kichik nasriy janrlar taraqqiyoti	316
Djafarova D. Fransuz va o'zbek frazeologiyasida "Tarixiy xotirani" ifodalashda arxaik so'zlarning o'rni va ahamiyati.....	319
Ismailova G. Some insights into religious translation and problems occurring in translating religious words (in the example of Kutadgu Bilig by Yusuf Has Hadjib).....	322
Kambarova S. Adabiyotni fan va san'at turi sifatida o'qitishga doir yondashuvlar tahlili.....	325
Malikova Sh. O'zbek tilshunosligida intertekstual hodisasi tadqiqi.....	328
Musulmonova G. Sirojiddin Sidqiy adabiy merosining o'rganilishi.....	331
Normuminov U. Characteristics and differences of cognitive linguistic and linguistic culture in personal culture	335
Nurmatov Y. Historical origin forming of acupuncture and its terminology	338
Nusratov J. Types and methods of translation	341
Ortiqova N. Ta'lim kontekstida "Gender" tushunchasining pedagogik mohiyati va xarakteristikasi.....	344
Radjabova H. Xavfsiz turizmni ta'minlash sohasi terminologiyasida abbreviaturalar tadqiqi.....	347
Рахимова Г. Эмотивные аспекты колористической лексики (сравнительный анализ французского, русского и узбекского языков)	350
Raxmatova Y. XX asr badiiy adabiyotida axloqiy ideal muammosi.....	353
Ro'ziyeva N. O'g'uz dialektida sportga oid realiyalar.....	356
Sattarova A. Semantic derivation of verbs of physical influence on objects in english and russian languages.....	359
Sidiqova Sh. Abduqayum Yo'ldosh hikoyalarning syujet xususiyatlari.....	362
Suyunov B. Tezaurus – lingvistik taraqqiyot omili	366
Turayeva D. Muallif punktuatsiyasining yuzaga kelishi va punktuatsion tizimdagi yangi an'analar.....	369
To'rayeva M. Sharif Yusupovning Furqat biografiasiga oid tadqiqotlari.....	373
Turdibekov M. Oponimlarining yasalish xususiyatlari (Shimoliy Tojikiston toponimlari misolida).....	377
Турсинмуратов Ш. Проблемы поэтического перевода произведений А.С.Пушкина на каракалпакский язык (на примере стихотворения «Чёрная шаль»).....	381
Tursunov J. Ajratilgan gap bo'laklarini yuzaga keltiruvchi asosiy omillar.....	384
Usmonov Sh. Lirik psixologizm va uning o'ziga xosligi.....	387
Xolboyeva D. Ingliz va o'zbek tillarida turizm terminlarini tarjima qilish metodlari va qiyinchiliklari	390
Xolmatova V. Nutqiy tuzilmalar semantikasining konnotativ bo'limlari	393
Hojieva Sh., Abdilakimov D. Cho'lpon ijodini o'rganilishiga doir ayrim mulohazalar	396
Shukurova S. Jon Steynbekning "G'am-tashvishlarimiz" romanida inson ma'naviyati va erki, shaxs psixologiyasi va xarakteri hamda uning o'zbek nasri namunalari bilan mushtaraklik jihatlari.....	400
Yakubova N. Lexical and semantic characteristics of terms related to tourism	404

Akmal ASATOV,
Toshkent tibbiyot akademiyasi Ijtimoiy fanlar kafedrasida o‘qituvchisi

Falsafa fanlari bo‘yicha falsafa doktori, PhD, B.Orzikulov taqrizi asosida

KUCHLI IJTIMOY HIMOYA - JAMIYAT BIRDAMLIGINING ASOSIY OMILIDIR

Annotatsiya

Kuchli ijtimoiy himoyani xalqiga nisbattan albatta davlat o‘z zimmasiga oladi. Shubhasiz davlatning ushbu funksiyalari majburiyat sifatida o‘z qonunlarida mustahkamlanadi. Barchamizga ma‘lumki joriy yilning 30 aprelida bo‘lib o‘tgan Referendum natijalariga ko‘ra O‘zbekiston Respublikasining yangi taxrirdagi Konstitutsiyasi qabul qilindi. Yangi taxrirdagi O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 1-moddasida “O‘zbekiston-..., ijtimoiy va dunyoviy davlat” ekanligi mustaxkamlab qo‘yildi. SHuningdek, bu borada izchil islohotlarni davom ettirilishi “O‘zbekiston-2030” strategiyasining asosiy g‘oyalari ham e‘tirof etildi. “Ijtimoiy davlat” tushunchasining asosida, fundamentida “birdamlik” qadriyati yotadi. Insonlar tabiatan birdam va hamjihat hayot kechirishni xohlaydilar.

Kalit so‘zlar: Ijtimoiy himoya, Referendum, Konstitutsiya, ijtimoiy va dunyoviy davlat, liberal, izchil islohotlar, strategiya, fundament, birdamlik, qadriyat, model.

СИЛА СОЦИАЛЬНАЯ ЗАЩИТА – ГЛАВНЫЙ ФАКТОР СПЛОЧЕННОСТИ СООБЩЕСТВА

Аннотация

Государство обязательно предполагает сильную социальную защиту своего народа. Несомненно, эти функции государства закреплены в его законах как обязанность. Как мы все знаем, по итогам референдума, проведенного 30 апреля текущего года, была принята новая редакция Конституции Республики Узбекистан. Статья 1 новой редакции Конституции Республики Узбекистан гласит, что «Узбекистан является социальным и светским государством». Также продолжение последовательных реформ в этом направлении было признано в основных идеях стратегии «Узбекистан-2030». Концепция «социального государства» основана на ценности «солидарности». Люди, естественно, хотят жить в единстве и гармонии.

Ключевые слова: Социальная защита, Референдум, Конституция, социальное и светское государство, либерал, последовательные реформы, стратегия, фундамент, солидарность, ценности, модель.

STRONG SOCIAL PROTECTION IS THE MAIN FACTOR OF COMMUNITY COHESION

Annotation

Strong social protection is necessarily assumed by the state for its people. Undoubtedly, these functions of the state are strengthened in its laws as an obligation. As we all know, according to the results of the Referendum held on April 30 of this year, the new revised Constitution of the Republic of Uzbekistan was adopted. Article 1 of the newly revised Constitution of the Republic of Uzbekistan states that "Uzbekistan is a social and secular state". Also, the continuation of consistent reforms in this regard was recognized in the main ideas of the "Uzbekistan-2030" strategy. The concept of "social state" is based on the value of "solidarity". Humans naturally want to live in unity and harmony.

Key words: Social protection, Referendum, Constitution, social and secular state, liberal, consistent reforms, strategy, foundation, solidarity, value, model.

Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev 2022 yil 20 iyunda konstitutsiyaviy komissiya a‘zolari bilan bo‘lib o‘tgan uchrashuvda Konstitutsiyamizda “O‘zbekiston - ijtimoiy davlat” degan tamoyilni mustahkamlash g‘oyasini ilgari surgan edilar. Davlatimiz rahbarining Oliy Majlis va O‘zbekiston xalqiga Murojaatnomasida bu g‘oya yanada mustahkamlanib, ijtimoiy davlatni barpo etishning ustuvor yo‘nalishlari to‘liq anglatildi. Davlatimiz rahbari bu xususda to‘xtalib, “Biz Yangi O‘zbekistonni “ijtimoiy davlat” tamoyili asosida qirishni maqsad qilaymiz. Buni Konstitutsiyada mustahkamlashimiz kerak”, deya ta‘kidlagan edilar. Ushbu islohotlar 2023 yilda o‘tkazilgan umumxalq Referendumidan so‘ng amaldagi Yangi taxrirdagi O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 1-moddasida “O‘zbekiston-..., ijtimoiy va dunyoviy davlat” ekanligi mustaxkamlab qo‘yildi.

Shunday ekan “Ijtimoiy davlat” nima u qandan ijtimoiy funksiyalarni amalga oshiradi degan savol tug‘iladi.

“Ijtimoiy davlat” tushunchasi “Inson qadri” tushunchasi bilan o‘zviy bog‘liq bo‘lib, ushbu ezgu g‘oyaning tub mohiyatida, avvalo inson qadri ulug‘lash va aholiga xizmat qilishdek olijanob maqsad turadi. Ijtimoiy davlat har bir inson uchun ijtimoiy tenglik va adolat tamoyillari asosida munosib yashash sharoitini yaratib ijtimoiy tafovutlarni kamaytirish, muhtojlarga yordam berish bo‘yicha samarali siyosat olib boradigan davlatdir. Bu esa hayot tarzi uchun zarur bo‘lgan yangicha dunyoqarashlarni ilgari suradigan jozibador liberal ijtimoiy yondashuv bo‘lib istiqbolda o‘z o‘zidan jamiyat birdamligini ta‘minlashga xizmat qiladi.

Tarix shundan dalolat beradiki, “ijtimoiy davlat” tushunchasi ilk bor 1850 yilda Lorens fon Shteyn tomonidan qo‘llanilgan. U davlatning vazifasi ijtimoiy tenglik va shaxsiy erkinlikni o‘rnatish, quyi va kam ta‘minlangan tabaqalarni boylar va qudratlilar darajasiga ko‘tarishdan iborat, deb hisoblagan.

Umuman olganda keng ma'noda ijtimoiy davlatlar o'z fuqarolarini ijtimoiy farovonligini, ta'lim, sog'liqni saqlash sohalariga, bolalar va yoshlarga, keksalarga ijtimoiy xizmatlar ko'rsatish, aholini bandligini ta'minlashga yo'naltirilgan ko'p sonli dasturlarni qabul qiladi hamda uning uchun mas'ul bo'ladi.

Ijtimoiy davlat tor ma'noda o'z faoliyatida aholiga nafaqalar to'lashni, jamiyatga xizmat ko'rsatishni amalga oshiradi va uy-joy bilan ta'minlash bilan bog'liq masalalarni hal qiladi.

Ijtimoiy davlat o'zining salohiyatidan kelib chiqib o'ziga xos funksiyalari mavjud, bu borada izlanuvchilarning aksariyati ularning asosiy sifati sifatida quyidagilarni ko'rsatadi:

- aholining ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamlarini individual tarzda aniqlash va qo'llab-quvvatlash;
- qashshoqlik va ishsizlikka qarshi kurash;
- yosh tadbirkorlarni qo'llab quvvatlash;
- korrupsiyaga qarshi kurash;
- aholi daromadlari doimiy o'sishini ta'minlash;
- jamiyatning barcha a'zolarini belgilangan tartibda ijtimoiy sug'urta bilan ta'minlash;
- Madaniyat va ma'rifaat, ta'lim, sog'liqni saqlash sohalarini rivojlanish qulayligini ta'minlash;
- ehtiyomand shaxslarni moddiy qo'llab-quvvatlash va ijtimoiy himoya qilish;
- jamiyatdagi moddiy va ma'naviy tengsizlikni kamaytirish, imtiyozlarni taqsimlash orqali munosib turmush sharoitlarini yaratish;
- ijtimoiy xizmatlar ko'rsatish va b.

Umuman olganda, ijtimoiy davlatda mehnatga layoqatli har bir insonning daromad manbai shakllanadi va bandligi ta'minlanadi. Uning munosib hayot kechirishi uchun etarli miqdordagi ish haqi belgilanadi, ishchi uchun xavfsiz mehnat sharoitlari yaratiladi, ishsizlikdan ayniqsa yoshlar ishsizligidan himoyalani, sifatli ta'lim, malakali tibbiy xizmat olish huquqlari aniq tarzda amalga oshiriladi. Bolalar, ayollar, keksalar, nogironligi bo'lgan shaxslar, migrantlar va ularning oila a'zolari har tomonlama qo'llab-quvvatlanadi.

So'nggi yillarda mamlakatimizda amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlarga e'tibor qaratadigan bo'lsak, ularning aksariyati ijtimoiy sohaga yo'naltirilganini ko'rishimiz mumkin. Xususan, aholining ijtimoiy himoyaga muhtoj hamda ehtiyomand qatlamlarini qo'llab-quvvatlash va ularga davlat tomonidan kafolatlar tizimi orqali yordam ko'rsatish yo'lga qo'yilgan. Odamlarning farovon va hayotdan rozi bo'lib turmush kechirishi uchun munosib sharoit yaratish, bandlikni ta'minlash va daromadini oshirish, ishsizlik va kambag'allikni qisqartirish, turmush sharoiti va sifati jihatidan taqabalanishga yo'l qo'yimaslik kabi masalalarga davlat siyosati darajasida alohida e'tibor qaratilmoqda.

Ishsizlikdan himoyalani, kafolatlangan sifatli ta'lim berish, malakali tibbiy yordam ko'rsatish, bolalar, ayollar, qariyalar, nogironligi bo'lgan shaxslarni, migrantlar va ularning oila a'zolarini har tomonlama qo'llab-quvvatlash davlatimizning doimiy diqqat markazida. Davlat byudjetining

asosiy qismi aynan shu kabi masalalarga yo'naltirilayotgani ham fikrimizning amaliy tasdig'idir. Alohida ta'kidlash joizki, ijtimoiy yordamga muhtoj bo'lgan oilalar, ayollar va yoshlarni qo'llab-quvvatlash uchun respublika miqyosida joriy etilgan "Temir daftar", "Ayollar daftari", "Yoshlar daftari" va "mahallabay" ishlash tizimi ham ijtimoiy davlatning mohiyatini va hayotiy ko'rinishini namoyon etmoqda.

Milliy davlatchiligimiz tarixini o'rganganimizda ham "ijtimoiy davlat" tushunchasi shunga o'xshash nomlarda ko'plab uchrashiga guvoh bo'lamiz. Masalan, IX-X asrlarda yashab ijod qilgan Abu Nasr Forobiyning "Fozil odamlar shahri" asarida fozil shahar haqida bildirilgan fikrlar aynan "ijtimoiy davlat" tamoyilining mazmun-mohiyati hisoblanadi. Ijtimoiy davlatning zamirida ijtimoiy jamiyat turadi. "Jamiyat kishilarning mavjudligi va kamolot topishi uchun zarurdir". SHunga o'xshash fikrlarni Nizomiy Ganjaviy, Sa'diy SHeroziy, Alisher Navoiy, Ahmad Donish kabi buyuk ajdodlarimiz asarlarida ham uchratish mumkin.

Prezidentimiz ushbu tushunchani izohlar ekan, "Ijtimoiy davlat bu, eng avvalo, inson salohiyatini ro'yobga chiqarish uchun teng imkoniyatlar, odamlar munosib hayot kechirishiga zarur sharoitlar yaratish, kambag'allikni qisqartirish, demakdir", deya ta'rif bergan edi. Nazarimizda, buyuk bobolarimiz orzu qilgan va o'z asarlarida keltirgan "fozil shahar" ham aynan shu "ijtimoiy davlat"dir.

Shuningdek, hozirda bir kuzatayotgan jamiyatda davlat tomonidan bunday ijtimoiy himoya dasturlari yillar davomida hayotga tadbiiq etilib kelinmoqda. Davlatimizning bu borada o'z modeli va o'z an'analari bor desak yangilishmaymiz. Ushbu dasturlardan ko'zlangan maqsad bitta, u ham bo'lsa – xalqimiz orasida kambag'al, qashshoq qatlam bo'lmasligi, kengayib bormasligidir.

Jamiyatimizda moddiy ehtiyomand ijtimoiy himoyaga muhtoj bo'lgan aholi qatlamini aniqlash va ularni davlat tomonidan tizimli qo'llab quvvatlash maqsadida 28.09.2023 yil O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Aholiga ijtimoiy xizmatlar va yordamlar ko'rsatish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-319-sonli Qarori qabul qilindi. Ushbu qaror aholiga ijtimoiy xizmatlar ko'rsatish sifatini yaxshilash va joylardan ehtiyomand aholini individuallashtirish orqali aniqlash hamda tizimli ravishda ularni qo'llab quvvatlash mexanizmini yaratib beradi.

Shuningdek, davomiy ko'zlangan yagona maqsad mustahkam fuqarolik jamiyatini shakllantirishdir. Pirovardida ushbu jamiyat, ongli va maqsadli harakatlari natijasida o'zini o'zi boshqaradi, hatto boshqaruvni o'zgarib turishi ham unga ta'sir eta olmaydi.

Xulosa o'rinda, ushbu xayrli ishlar "Avval inson, keyin jamiyat va davlat", degan ezgu g'oyani ro'yobga chiqarish, xalqimizni rozi qilish, erkin va farovon jamiyat barpo etishda muhim omil bo'ladi.

ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasining yangi taxrirdagi konstitutsiyasi.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti SHavkat Mirziyoevning Oliy Majlis va O'zbekiston xalqiga Murojaatnomasi (20.12.2022 y)
3. Forobiy. Fozil shahar aholisi qarashlari haqida risola// V kn.: S.N.Grigoryan. Iz istorii Sredney i Irana VII-XII vekov. –M., 1960.
4. Forobiy. As-siyosat al-madaniya.
5. Форобий. Фозил шаҳар аҳолиси қарашлари ҳақида рисола// В кн.: С.Н.Григорян. Из истории Средней и Ирана VII-XII веков. –М., 1960. 136-6.